

ressò mont-roigenc

MONT-ROIG A L'ABECEDARI DE LA LLIBERTAT DE CORBERA D'EBRE

Martí Rom

www.martirom.cat

01-06-2023

Sempre és interessant retornar a Corbera d'Ebre, passejar-se entre les ruïnes del “poble vell” tot recordant aquells tràgics bombardejos de l'aviació alemanya el juliol de 1938, en plena Batalla de l'Ebre. És una rellevant visualització dels desastres i penúries de les guerres. També, si teniu l'oportunitat, podeu visitar Belchite, a uns 50 quilòmetres més amunt d'Alcanyís. La famosa batalla d'aquesta població, de l'agost i setembre de 1937, que va deixar destruïdes la majoria de cases.

A Corbera, el 1995, al “poble vell” es va fer el l'anomenat “Abecedari de la llibertat”. Vint-i-vuit artistes varen crear una obra per a cadascuna de les lletres de l'abecedari. El 1997 diversos escriptors van fer textos per acompanyar-les.

Anant amunt pel carrer de la Pujada de l'església (ara restaurada i visitable), quan arribem davant d'aquesta, agafarem a la dreta el carrer de l'Hospital que continua més avall amb el nom de carrer Ample. A uns 180 metres trobarem un camí perpendicular a l'esquerra. Aquest, a uns 50 metres, gira verticalment a l'esquerra. És el carrer “Poble Vell”. Aviat, a mà dreta, trobarem unes cases enderrocades. En una d'elles hi ha el rètol dedicat a la lletra “G”.

Al costat de la porta, i damunt de la paret, hi ha una figura metàl·lica d'un gat negre que està d'esquena. És una obra de Vidal Marcó. A terra, i en un faristol en una placa, llegirem el text de Xavier García.

Comença: “G de Gaia, la mare terra dels grecs, segons conta John Lovelock, per a qui la Terra és un ésser viu, que respira a través de l'atmosfera. G del Mont-roig de Miró, que pintà la versió única (universal) d'aquesta Terra que veié en les formes d'aquest poble del Baix Camp, on els brins de l'herba, els marges, les hortes i els animals i homes i dones corbats davant la gleba semblaven encara portar tot l'aire de la romanitat”.

Continua: “G de Guinjoan el músic de Riudoms, que llaurant la terra fins els 21 anys en companyia la simfonia futura, amb el carrisqueig de l'arada, la bavada del matxo, el zumzeig de l'abellot, el mestralet que agita els oms, el crit de la terra en ser fendit, el reneç de l'home en obrir-la, la cridòria de la colla entre les garbes o la música íntima de la suor davallant pel pit... G de l'alegria de ser, de ser-hi... G de Gaudí, que feu de la pedra carn exultant per la vida... i G de García, cognom de tanta gent i nom d'algun

poble, com a la Ribera d'Ebre...". Acaba: "Trieu l'accepció que vulgueu: totes porten llibertat i hi porten".

Déu-n'hi-do! Mont-roig, Joan Miró, Joan Guinjoan i Antoni Gaudí (que un sap que va néixer a Riudoms, al Mas de la Calderera, a tocar de la riera de Maspujols). Xavier García Pujades, un bon amic des de fa molts i molts anys, sap presentar-nos un combinat gairebé perfecte dels prohoms del Baix Camp. De persones que van estimar i difondre l'esperit d'aquesta terra. Els de la lleva de 1950 som així (no es veritat Miquel Beatet?). Tot i que va néixer a Vilanova i la Geltrú des de fa anys s'ha sentit atret per aquestes terres catalanes de Tarragona cap avall. A més, deu fer uns quinze anys que viu a Horta de Sant Joan, a la Terra Alta.

Al Xavier García el vaig conèixer el 1997 quan preparàvem el llibre i documental sobre Joan Guinjoan per aquell projecte de "Personatges de la cultura catalana" que feia, amb el Juan Manuel García Ferrer, al Cine Club Associació d'Enginyers. Foren 28 anys de dedicar un llibre i un documental als nostres "homenots". Ell faria també un llibre sobre el músic riudomenc ("Joan Guinjoan", Proa, 1999). Després, ens vam anar veien en diversos actes culturals, tant a Barcelona (per exemple, a les nostres presentacions d'aquells llibres i documentals) com a la demarcació de Tarragona en actes de la "Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana" (CCEPC).

L'estiu del 2008, el Xavier García estava preparant una sèrie d'entrevistes a persones de l'àmbit cultural de la demarcació de Tarragona per al diari "El Punt" i em va dir que me'n faria una. El vaig anar a recollir al Mas Segimón de l'Aleixar on n'havia fet una a Albert Manent (5 d'agost de 2008). Això em va permetre conèixer personalment aquest

important factòtum cultural; fins aleshores tan sols ho havia fet per correu electrònic. En endavant, també tindriem algun contacte per un tema de pedra seca. També poder gaudir d'una interessant conversa al costat d'aquell espai immortalitzat per Joaquim Mir, "El safareig de Can Pau Segimón" (1906). "Can Segimón" era el mas de la família de la mare d'Albert Manent. Déu-n'hi-do també, en un mateix dia: l'Albert Manent i Joaquim Mir!

Fent un parèntesi. Quan l'Albert Manent preparava el seu llibre "La guerra civil i la repressió de 1939 a 62 pobles del Camp de Tarragona" (Cossetània Edicions, 2006), em va fer arribar el text corresponent a Mont-roig per tal que li fes una ullada. Vaig fer alguna esmena d'alguna incorrecció i d'algun nom de persona que hi figurava erròniament en els documents oficials del franquisme. El seu text el vàrem publicar a la revista "**Ressò mont-roigenc**" núm. 96 (4t trimestre de 2005) a les pàgines centrals: "La guerra civil i la repressió del 1939 a Mont-roig del Camp". És el primer text publicat sobre aquest trist període centrat en Mont-roig.

El Xavier García em va fer tranquil·lament l'entrevista a la casa de Mont-roig. La va publicar al diari "El Punt" del 27 d'agost de 2008. El 2014 sortiria en el seu tercer volum "Homenots del Sud" (Arola Editors, 2013).

Xavier García, en aquests llibres, entrevista a persones del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre. Anteriorment havia publicat el primer volum el 1994. El segon volum sortiria el 2004. Vull remarcar alguns personatges del primer volum: el riudomenc Joan Guinjoan¹, el "reusenc" Josep Maria Carandell², Salvador Carbó³... Del segon volum: Joan Perucho⁴, Ricard Salvat⁵, Joaquim Ferràs⁶, Tomàs Gil Membrado⁷... Del tercer: Elias Gaston⁸, Josep Gironès⁹, Ferran Jové Hortonedà¹⁰, Albert Manent¹¹...

Déu-n'hi-do! Com es pot veure coincidim en molts dels personatges dels "Homenots del Sud". M'agrada ser-ne un d'ells.

Aquell 5 d'agost de 2008, a la casa de Mont-roig, el Xavier García em va dedicar el seu llibre "La primera dècada de lluita antinuclear a Catalunya" (2008): "Compartint a Mont-roig una agradable nit d'estiu. Tot recordant tanta feina al voltant de les coses i persones que estimem. Visca Miró!".

En un llibre anterior, "Catalunya es revolta" (Angle Editorial, 2003), a la pàg. 121, després de repassar els atemptats urbanístics fets o en projecte al Baix Camp, escrivia: "El record de les velles pintures naturalistes de Joan Miró sobre aquests paisatges queda cada cop més desdibuixat i la tasca de recuperació de la saborosa toponímia comarcal que durant molts anys ha fet el reusenc Ramon Amigó, davant de la colonització lingüística anglo-americana, sembla una romanalla folkloritzant per a quatre inadaptats d'aquesta modernitat. Quina pena, quina immensa pena! Terra i llengua, rebregades, prostituïdes i trinxades per l'alta finança internacional...". En aquesta "colonització lingüística anglo-americana" Ramon Amigó tenia molt present aquell indret mont-roigenc del Vedat del Marquès de Marianao que algú va batejar, a mala hora, cap els anys cinquanta, com "Miami".

Xavier García ha publicat textos sobre els meus llibres "Joan Miró i Mont-roig: Pal de ballarí (1911-1929)" (Arola Editors, 2012) i "Joan Miró i Mont-roig: el xiscle de l'oreneta (1930-1983)" (Arola Editors, 2018), respectivament: "Baix Camp: Miró" de Xavier García (El Punt Avui, 30 d'abril de 2012) i "El mironià de Mont-roig" de Xavier García (El Punt Avui, 16 d'abril de 2018).

Ja se sap, unes cireres et porten a d'altres. Déu-n'hi-do! Parlava del punt "G" de l'"Abecedari de la llibertat", del text d'en Xavier García i que també és la "g" de gat, de la figura que corona la paret d'aquella casa del carrer "Poble vell" de Corbera. Aquest

---

¹ El 1997, a Enginyers, li dedicaríem un llibre i un documental.

² El 1999, a Enginyers, li dedicaríem un llibre i un documental.

³ Amic d'Horta de Sant Joan, del "Ecomuseu els Ports".

⁴ El 1991, a Enginyers, li dedicaríem un llibre i un documental.

⁵ El 1998, a Enginyers, li dedicaríem un llibre i un documental.

⁶ Impulsor de "Centre Picasso" d'Horta de Sant Joan. Intervé en el meu documental "Horta: recapte picassiana" (2004).

⁷ Va compondre les sardanes de Mont-roig. És un dels personatges del meu llibre "Mont-roig: esberles d'un mosaic esbocinat", Arola Editors, 2019).

⁸ Cofundador del "Centre Picasso" d'Horta de Sant Joan.

⁹ Autor del llibre "L'art de la pedra en sec a les comarques de Tarragona" (Diputació de Tarragona, 1999).

. Ens va assessorar inicialment a l'Esther Bargalló i a mi en el treball sobre la pedra seca a Mont-roig.

¹⁰ Autor del llibre "Estudi onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp" (Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999).

¹¹ Com deia l'autor del text "La guerra civil i la repressió del 1939 a Mont-roig del Camp".

és un gat negre. Com el que vàrem tenir durant dinou anys a casa, tant a Sant Cugat com a Mont-roig. Era una gata negra que ens va donar la pintora mont-rogenca Teresa Llàcer el dia que enregistrava el seu documental, el 21 d'abril de 2001. Tenia pocs mesos. Penso que deuria sortir a recórrer els voltants. Davant per davant de casa seva hi ha el Parc Güell, sols cal creuar el carrer. Crec que la "Nit" (era el nom que li vàrem posar) es va poder impregnar de l'arquitectura del "riudomenc" Gaudí i li deuria complaure viure a casa d'un "mont-rogenca" que també estima l'arquitecte del trencadís. La Nit va morir el 4 d'octubre de 2020.

No continuo, tot i que tinc alguna altra cirera al cap. Deixem-ho per una altra vegada.